

тенденція до відстоювання своєї думки (прийняття боротьби).

Таким чином, можна визначити фактори, які негативно впливають на соціалізацію вихованців загальноосвітньої школи соціальної реабілітації та які потребують психолого-педагогічної корекції: агресивність, акцентуації характеру, неадекватність самооцінки та ставлення до себе, відсутність автономності, залежність у міжособистісних стосунках. Школа соціальної реабілітації – одна з перших в Україні, яка взяла на себе завдання і відповідальність за навчання і перевиховання дітей з розладами в поведінці, повернення їх в суспільство в новій якості, зорієнтованих на значущі соціальні цінності, плани на майбутнє: професійну діяльність, добру родину, вірність, доброзичливість та інше.

Література:

1. Бродовська В. Й. Тлумачний словник психологічних термінів в українській мові / [В. Й. Бродовська, І. П. Патрик, В. Я. Яблонко]. – Миколаїв, ПСІ КСУ, 2003.

2. Непомнящая С. Н. Ценность как центральный компонент психологической структуры личности / [С. Н. Непомнящая, М. Е. Каневская и др.] // Вопросы психологии. – №1. – 1980. – С. 24 – 29.

3. Шевеленкова Т. Д. Специфика психологического подхода и изучение ценностных явлений / Т. Д. Шевеленкова. – М., 1978. – 213 с.

О. В. Пащенко

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ ПІДЛІТКІВ У ДИТЯЧІЙ ГРОМАДСЬКІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Екологічний світогляд – форма свідомості, міра самовизначення й культури сучасної людини, яка базується на екологічній компетентності, усвідомленні життєвої необхідності збереження природного середовища та раціонального використання природних ресурсів. Екологічний світогляд є формою духовно-практичного освоєння світу людиною (соціумом), в якій органічно поєднуються екологічні знання, екологічна культура та екологічна діяльність. Формування екологічного світогляду, формування екологічної культури окремих осіб і суспільства в цілому, формування навичок, фундаментальних екологічних знань є основною метою екологічної освіти, як зазначається у Концепції екологічної освіти України.

Екологічна освіта, як цілісне культурологічне явище, що включає процеси навчання, виховання, розвитку особистості, спрямовується на формування екологічної культури, як складової системи національного і громадського виховання всіх верств населення України, на формування екологічної свідомості, як усталеної системи уявлень про стан довкілля та здатності до розуміння взаємозв'язку між людиною та природою. У зв'язку з цим актуалізується завдання формування екологічного світогляду, екологічної культури у системі неформальної освіти – через діяльність дитячих громадських організацій, зокрема природоохоронного спрямування.

Аналіз результатів констатувального експерименту показав, що дитячі громадські об'єднання екологічного спрямування мають певний потенціал

щодо формування екологічного світогляду підлітків. Так, метою діяльності Всеукраїнської дитячої спілки “Екологічна варта” є виховання екологічно свідомої особистості через організацію цікавої екологічної роботи з дітьми та молоддю та їхню участь у дослідницькій роботі та природоохоронних акціях, допомога новому поколінню в усвідомленні себе частинкою світу, в якому ми живемо. “Екологічна варта” сьогодні – це система громадського екологічного виховання, самоврядування та формування екологічно свідомого лідера, практична дія на захист довкілля, це сорок тисяч хлопців і дівчат Буковини і Слобожанщини, Закарпаття і Криму, Київщини та Сумщини – в усіх куточках України. Діяльність організація побудована на принципах системного підходу – поєднання екологічного виховання з науково-практичною роботою, освітніми розвиваючими заходами, впровадження системи самоврядування та розвитку лідерських якостей. Зокрема, екологічне виховання в осередках “Екологічної варти” здійснюється таким чином, щоб дати можливість кожній дитині взяти участь у різноманітних, обов’язково практичних, природоохоронних заходах. Участь у різнобічних екологічних програмах та акціях сприяють взаємонавчанню дітей, допомагають не лише підвищити їх рівень обізнаності в сфері екології та сформуванню власний екологічний світогляд, а й стати лідерами в колективі.

В дитячій екологічній асоціації “Зелена Країна” (Донецька область, м.Горлівка) реалізується екологічна освітня концепція та впровадження у виховний процес відповідного змісту, форм і методів, зокрема проведення освітніх тематичних семінарів-тренінгів для педагогів з інноваційних методів екологічного виховання, видання дитячої екологічної газети “Бджілка”, використання мультимедійних навчальних програм, дитячих екологічних ігор, відеофільмів тощо, впровадження освітніх програм з ефективного та ощадливого використання енергетичних ресурсів та підвищення обізнаності громадян у питаннях енергоефективності, енергетичної безпеки та глобальних змін клімату.

Діяльність громадської організації-клубу “ЕКОС” (м.Житомир) спрямовано на активізацію природоохоронної роботи, пропаганду екологічних знань та формування екологічної культури серед учнівської молоді, забезпечення органічної інтеграції трьох тісно пов’язаних складових екологічної освіти: екологічних знань, екологічних переконань, екологічної діяльності. В дитячому екологічному центрі “Романтик” (м. Суми) розроблено проект “Зелений лицей”, метою якого є формування та підвищення екологічної свідомості серед учнівської молоді, в якому робиться спроба об’єднати традиційні й нові методи навчання й виховання. Зокрема, педагогами були відібрані методики з екологічної освіти й виховання дітей, створені в Україні, країнах СНД, Європи та США, також було розроблено авторські програми, методики й тематичні уроки для дітей різного віку.

Аналіз результатів констатувального експерименту виявив, що учнівська молодь в цілому має дуже низьку екологічну культуру, проявляє винятково споживацьке ставлення до навколишнього середовища, не володіє екологічними поняттями, не усвідомлює своєї особистої відповідальності за негативний вплив

людини на природу. Як результат, школярі зазнають труднощів при вирішенні екологічних і природоохоронних завдань, що не може сприяти формуванню в них внутрішньої потреби участі в природоохоронних заходах. Відсутність систематичного, педагогічно організованого спілкування дітей з природою, єдності та узгодженості педагогічних впливів, вимог з боку вчителів і батьків перешкоджають формуванню екологічного світогляду, не дозволяють сформулювати оцінювальне ставлення до проблем довкілля. Складається протиріччя між навчально-виховним процесом у школі та забезпеченням реалізації завдань формування екологічного світогляду.

Важливою у реалізації даної проблеми є організації позашкільної, неформальної освіти і виховання дітей та молоді, дитячих громадських організацій. Спільним для неформального дитячого руху є вирішення питань формування екологічного світогляду, відповідної культури поведінки, організації суспільно корисної діяльності дітей, виховання активної життєвої позиції, навчання дітей самостійно мислити, аналізувати, бачити екологічні проблеми та шукати реальні шляхи їх розв'язання, а також залучення до активної діяльності однолітків, однокласників, батьків, сусідів, громадськості, керівників підприємств та представників державних структур.

Т. В. Петренко

СУТНІСТЬ ВИХОВАННЯ САМОПОВАГИ У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ

Зміни в суспільній моралі, зорієнтованість на гуманістичну, а не авторитарну етику, обумовлюють зміни і у виховному процесі навчальних закладів, зокрема коледжів. У вирішенні цієї проблеми на перший план висувається особистість, з усвідомленням власної унікальності, неповторності, ціннісним ставленням до себе самої, яка здатна поважати сама себе. У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти”, Державній національній програмі “Освіта”, Конвенції ООН “Про права дитини” підкреслюється необхідність створення умов для розвитку і самореалізації кожної людини, виховання у неї поваги до оточуючих та самоповаги до себе. Самоповага – складна інтегративна якість особистості, в основі якої лежить ціннісне позитивне ставлення індивіда до себе, спрямоване на задоволення почуття власної спроможності, впевненості у власних силах та задоволення потреби у повазі, любові, самоствердженні, виживанні в складних умовах та подоланні труднощів і випробувань.

Виховання самоповаги у студентів коледжів потребує розгляду її структурної моделі. На основі аналізу наукових джерел самоповага особистості характеризується внутрішньою структурою з особливими зв'язками між властивими лише їй компонентами. Структурні компоненти відображають основні підходи і завдання дослідження самоповаги та особливості її функціонування. Розроблена нами структура самоповаги відображає специфіку виховання зазначеної якості у студентів коледжів і включає такі компоненти: когнітивний, емоційно-ціннісний і діяльнісний.

Когнітивний компонент базується на певному рівні етичних знань, які є